

ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ВИКЛАДАЧІВ В ІНСТИТУТІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

початку третього тисячоліття людина більшою мірою вразлива перед надзвичайними ситуаціями, ніж у давнину, оскільки до стихійних лих додалися небезпеки техногенного і соціального характеру, радіаційні, хімічні, бактеріологічні загрози та терористичні прояви.

Статистичні дані показують, що дев'ять загроз із дванадцяти є наслідками діяльності людини. Тільки на пожежах минулого року загинули 1872 осіб, щодня в Україні виникає майже 200 пожеж, гине 5 та травмується 4 людини, знищується 50 будинків та 10 одиниць техніки. І все це, переважно, є наслідком необізнаності з правилами пожежної та особистої безпеки.

Тому сьогодні на перше місце у забезпеченні життєдіяльності виходить отримання знань, які дадуть можливість вижити за будь-яких катаклізмів. Для цього, у першу чергу, людині необхідно володіти певними уміннями, пройти відповідну систему функціонального навчання.

На сьогоднішній день реалізацію державної політики щодо функціонального навчання фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів з питань цивільного захисту, проводять навчально-методичні центри сфери цивільного захисту. Від якості роботи викладачів цих центрів багато що залежить.

Дуже часто у виступах, на семінарах або просто у розмовах на професійні теми звучить думка, що у будь-якого викладача необхідно розвивати педагогічну майстерність. Одні вважають, що педагогічна майстерність це природний талант людини, інші бачать у цьому величезну працю, постійний пошук та безперервну освіту.

Майстерність у широкому розумінні характеризується, як виняткове вміння фахівця в певній діяльності досягати найкращих показників при найменших затратах праці, часу і матеріалів. І насамперед викладач повинен уміти інтегрувати знання як у самому предметі, так і володіти великими знаннями споріднених предметів. Він повинен знати різноманітні історичні відомості, цікаві факти, приклади сучасного етапу розвитку науки, які навчає слухачів, знати цілі і завдання навчання, а також розуміти і володіти методами навчання.

На жаль, як показало вивчення організації проведення навчання на місцях, рівень майстерності викладачів потребує вдосконалення. Лекції малоінформативні та нецікаві, слухачам наводять

застарілу статистику, мало хто використовує сучасні та інтерактивні методи навчання.

Для того щоб усунути існуючі проблеми та підвищити якість навчання з питань цивільного захисту, в Інституті державного управління у сфері цивільного захисту в 2016 році започатковано короткострокове підвищення кваліфікації педагогічних працівників, викладачів, методистів та майстрів виробничого навчання регіональних навчально-методичних центрів цивільного захисту та безпеки життєдіяльності за 72-годинною навчальною програмою. За два останні семестри таке заняття пройшли 109 педагогічних працівників навчально-методичних центрів сфери цивільного захисту.

Безпосередню організацію занять з викладачами, методистами та майстрами навчально-методичних центрів сфери цивільного захисту здійснював науково-методичний центр мережі освітніх установ цивільного захисту Інституту державного управління у сфері цивільного захисту. До проведення занять було залучено весь науково-педагогічний склад Інституту.

Разом із традиційними методами навчання викладачі використовували виїзні практичні заняття, оскільки це більше активізувало слухачів до спільної роботи, розвивало індивідуальні здібності та можливості, ерудицію та уяву, сприяло діалогу та виявленню суперечливих питань у системі навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях. Головне завдання таких занять – закріплення, переведення у довготривалу пам'ять теоретичних знань, розширення їх професійних умінь, необхідних для виконання посадових обов'язків.

Як свідчить практика, цього навчального року найбільшу зацікавленість у слухачів короткострокового підвищення кваліфікації викликали саме виїзні заняття. Їх особливістю стала наближеність функціонального навчання до реальних підприємств, що дозволяє підвищити професійну компетентність слухачів, виходячи з особливостей конкретних суб'єктів господарювання.

Важливим фактором якісного проведення виїзних занять для конкретної категорії слухачів, крім їх планування, є узгодження сценарію з адміністрацією підприємств, посадовими особами державних адміністрацій та територіальними органами ДСНС України. Також слід домовитися з керівниками суб'єктів господарювання, визначити місця проведення занять, забезпечити обладнанням, мультимедійною технікою, визначити об'єкти, де можливо повноцінно відпрацювати заплановані питання.

Практика поєднання теоретичного та практичного навчання розпочиналася із занять на пожежно-випробувальному полігоні Українського науково-дослідного інституту цивільного захисту. Слухачі ознайомилися із перспективами розвитку сучасної прикладної науки, новітніми розробками, порядком і організацією наукових досліджень та випробувань.

На базі державного підприємства «Мобільний рятувальний центр» продемонстровано систему оповіщення й оперативного реагування на надзвичайні ситуації всіх рівнів, у тому числі спричинених можливими терористичними діями, надання гуманітарної допомоги постраждалому населенню. Корисним стало ознайомлення з порядком підготовки рятувальників міжнародного рівня на навчальному полігоні Центру та оснащенням, що використовують під час ліквідації наслідків надзвичайних подій.

Одне із найяскравіших вражень залишилось від занять на базі АТ «Імперіал Тобакко Продакшн Україна».

Сьогодні виробничі компанії прагнуть, з одного боку, зменшити витрати, пов'язані з охоро-

ною здоров'я та безпекою праці, з іншого – підвищити безпеку виробництва, ефективно керуючи пов'язаними з ним ризиками для людини, і одночасно поліпшити корпоративний імідж. Тож упроваджена на АТ «Імперіал Тобакко Продакшн Україна» система управління професійною безпекою та здоров'ям згідно із міжнародним стандартом OHSAS 18001, робота сучасної інноваційної автоматичної системи пожежогасіння викликала певну професійну зацікавленість.

На ПАТ «Оболонь» слухачів ознайомили з техногенними та пожежними ризиками технологічного процесу виробництва на об'єкті підвищеної пожежної небезпеки підприємства – холодної установці. Також продемонстровано систему оповіщення, організацію евакуації працюючих у разі виникнення надзвичайної ситуації, засоби індивідуального захисту обслуговуючого персоналу для проведення ліквідації аварійних ситуацій, а також захисну споруду, інженерні системи життєзабезпечення.

Практика проведення виїзних занять довела свою корисність та ефективність під час відвідання ТОВ «Київпрофіль» (м. Васильків Київської області). На діючому об'єкті підвищеної небезпеки навчальну групу ознайомили з практичними заходами щодо забезпечення техногенної та пожежної безпеки, а також слухачі виступили у ролі державних інспекторів. Напередодні перед ними було поставлено завдання провести детальне пожежно-технічне обстеження підприємства та підготувати відповідний припис.

Під час виїзних занять досягається комплексність засвоєння навчального матеріалу, що дозволяє сформувати у слухачів певну систему знань з питань цивільного захисту та вміння використовувати отримані знання і навички, спрямовані на забезпечення індивідуальної та колективної безпеки.

Ірина Бабійчук,
провідний фахівець Інституту державного
управління у сфері цивільного захисту